

Nadau

Isidòr qu'avè tostemp avut per chepic⁽¹⁾ màger de har aunestament lo son tribalh, de plan servir los mèstes. E, en tornas, los mèstes que l'estimavan. Que'u tractavan⁽²⁾ com de casa : qu'avè part a las hèstas ; per las granas aucasions, que'u demandavan l'avís. Aqueras atencions que'u tocavan mei que mei.

5 Mès, ueratz⁽³⁾, tot aquò qu'avè cambiat augan. Ua maishanta dolor a l'anca que'u rendè impotent, n'estessa que tau casau⁽⁴⁾. Los païsans qui, dinc alavetz, e'u prenèn au jornau, que s'avèn « desbrombat » de'u demandar. Anueit, dab l'ajuda deu vin, que parlava tot sol, a votz hòrta, en tot hornint lenhas au huec on s'arrecauhava lo topin de garbura, si's podè aperar atau ua sopa magra d'arrabas desarrigadas aqueste maitin, en
10 un camp torrat. « Qu'ei totun malurós ! Quan èri bon tà tribalhar, tots que m'avèn besonh. Que se'm vienèn cercar e que'm pregavan. Adara qui non pòdi pas mei, que'm deisharén crebar ! »

Tà passar la nueit de Nadau, solet donc qu'anava estar. Ne's vedè pas vias de sortir, dab aquera ventòla. En se minjant la sopa, que's tornava brombar lo temps de quan èra mainatge. Nat arbe de Nadau hens la casòta mès, dehòra, tots los arbes que n'èran, de
15 Nadau, quan la nèu e'us apelhava⁽⁵⁾. Presents, non se'n sovienè guaire. E n'i avè james avut ? Òc, un còp, un esclonet de chocolat e un irange troçat en un papèr de seda... Que tornava véder las lutzòtas, hens l'escur, a clinhotejar entermiei deus arbes, quan lo monde e n'anavan de cap a la glèisa.

20 Nadau, tad eth⁽⁶⁾, que's guardava tot lo son mistèri. Ne's sentiva pas pro avisat tà's pausar questions filosoficas. Qu'escotava – o que hasè com si – aus qui sabèn e que'us deishava díser. Eth, que credè en quauquarren de mei gran qu'eth. E aquesta nueit de Nadau, shens las lutz, shens las cantas davant la grèpia, n'anava pas estar Nadau vertader. Que's gahè a cantar « *Anueit qu'ei vadut Nadau* » mès la votz que'u s'escanè.

25 N'avè pas lo còr de cantar. Que's tirè de davath l'escalèr ua botelha de Mansengon. Qu'anava estar tad eth lo revelhon. Qu'aluquè lo transistòr e que's botilhè un veire de vin. Quan n'avó bevut⁽⁷⁾ cinc o sheis, que's hiquè au lheit. Lo tristèr qui l'ablada que'u s'èra drin esvalisat⁽⁸⁾. Tot d'un còp, que pensè au Pair Nadau e, tot adromilhós, que'u se figurava com autes còps, a caminar capvath vilas e campanhas,
30 dab la nueit hreda e los bohats de vent. Qu'ei a l'escòla qui avè, peu purmèr còp, entenut a parlar d'aqueth personatge per'mor sa mair que l'avè tostemp dit qu'èra lo petit Jèsus qui passava per cada maison. Que's gahè ad arríder⁽⁹⁾ : « Be sòi pèc ! Que torni mainadejar ! »

35 Shens quitament desvelhà's, qu'entenó un brut dehòra. Que hasó aurelha. Lhèu qu'èran lairons. Dab tot çò qui s'i legè suu jornal, que s'atendè d'estar raubat un dia o un aute. Que's deishava lo fusilh cargat a contunhar au pè deu lheit. Com tots los vielhs a la campanha, qu'avè los sòus estujats a casa : lo monde qu'ac sabèn. Que vienè de tocar la pension e los sòus qu'èran aqui, hens un caishet de hèr, pausat sus un piturau⁽¹⁰⁾.
40 Dab çò d'estauviat de vielh, que'u hasè un petit cabau. Que l'avèn conselhat de pagà's la television : « Ne seratz pas tan sol, ce'u disèn. » Com si la soletat e's podè guarir dab quate imatges pècs...

d'après Albert Peyroutet, *Miratges*, Escòla Gaston Fèbus, 1996

1- **chepic** : tracàs, socit

2- **Que'u tractavan** : Lo tractavan

3- **ueratz** : vesètz

4- **tau casau** : per l'òrt

5- **e'us apelhava** : los vestissia

6- **tad eth** : per el

7- **Quan n'avó bevut** : Quand n'aguèt begut

8- **que'u s'èra drin esvalisat** : li aviá un pauc passat

9- **ad arríder** : a rire

10- **un piturau** : una biga, una fusta

Conjugason : **avè, podè, hasè, credè, disè...** = aviá, podiá, fasiá, cresiá, disiá...

entenó, hasó = entendèt, faguèt

TRADUCCION

Tradusètz en francés lo passatge de la linha 1 « *Isidòr qu'avè tostemps avut ...* » a la linha 12 : « *... que'm deisharén crebar* ».

COMENTARI

Bastiretz un comentari del tèxte en vos ajudant d'aquestas questions :

1. En quin environament socio-economic se passa aquel raconte ?
2. Fasètz lo retrait (portrèit) d'Isidòr. Quina impression vos fa aquel personatge ?
3. « *Que l'avèn conseilhat de pagà's la television (...) dab quate imatges pècs...* » (linhas 39 a 41). Comentatz aquela citacion. Qué vos inspira ?
4. En quin ambient se passava la fèsta de Nadal quand Isidòr èra mainatge ? Quina(s) comparason(s) podètz far amb la fèsta que coneissèm uèi ? Desenvolopatz en citant d'exemples o en vos apiejant sus la vòstra experiéncia.